et ſtuporē: cum videret hoīem pene mortuū:
tā ſubito liberatū. Nauis quedā dum in me
dio mariſ pene naufragiū pateretur: ſeua flu
ctuum inundatōe quaſſata: oēſqȝ naute cali-
gine noctis tenerent̄ vniuerſi multoꝝ ſctōꝝ
ſuffragia poſtulabāt. Quidā vero natione ia
nuenſis facto ſilētio. Audiſtis inq̄t o fratres
qualiter quidā de ordine p̄dicatoꝝ noīe fra-
ter petrus: nuꝑ ob defenſionē fidei catholice
ab hereticis ſit interfect⁹ ꝑ cuius merita de⁹
multa miracula facit. Nunc ḡ deuote ei⁹ pa-
trociniū imploremꝰ: qꝛ ſpero ꝙ liberabimur
Aſſentiūt vniuerſi inuocātes in ſuū auxiliū
beatū petrū. Mox antenna nauis cereis ac-
cenſa tota cōſpicit̄. Et reſpicientes viderūt
quendā in habitu p̄dicatoꝝ ſuꝑ velū ſtantē:
ſtatimqȝ mare quieuit: et tranq̄llitas magna
fuit. Cū ergo p̄dicti naute ianuā incolumes
aduenīſſent ad domū fratrū p̄dicatoꝝ vene-
runt: et deo et beato petro gratias referentes
eiſdē fratrib⁹ totius miraculi ſeriem narraue
runt. In ꝓuincia francie ciuitate ſenonenſi
puella quedā cū in aq̄ raptim tranſeundo ce
cidiſſet: et ꝑ magnū ſpatiū tp̄is ſtetiſſet tandē
de flumīe mortua ē extracta. Mortis autē ei⁹
erāt q̄ttuor argumēta. ſ. magnū ſpaciū tp̄is:
et rigiditaſ corꝑis ꝛ frigiditas: ꝛ nigredo. De
lata ē: ḡ a quibuſdā ad eccleſiā fratrū: q̄ cū eā
ſancto petro deuote ac fideliter ↄmendaſſent
cōtinuo vite eſt reddita et ſaluti. Sunt ꝛ alia
innumera vt ſic dicā: btī⁹ glorioſiſſimi ſan
cti miracula: q̄ nos breuitatis cauſa ꝑtranſi-
mus. Oſtendūt aūt illa cere imagines et alia
ſanitatū ſigna: que in capelliſ ad honorē ipi⁹
cōſtructis vbiqȝ locoꝝ cernunt̄. Quare illuȝ
pie veneremur: ſperātes ſuo patrocinio libe-
rari ab imminentib⁹ malis et tandē dei gra-
tiam obtinere. Quā nobis cōcedat Jeſus fi
lius dei: qui eſt benedictus in ſecula ſeculo-
rum. Amen.

¶ Sermo ſexageſimuſprim⁹ de ſctō ambro
ſio doctore ſancte ecclie Epō mediolanenſi.

SAnctum fecit illū

Scribunt̄ hec verba ad laudē bea
tiſſimi Ambroſij aſſumpta origi-
naliter Eccī. xlv. ca. Summi dei ſapientia
ineffabilis eccleſiā ſuā varietate ſanctoꝝ vo-
luit decorare. In qua alios cōſtituit ꝓphetas
alios apl̄os: alios p̄dicatores et doctores: a-
lios euangeliſtas: oībus aūt ſ̄m ſui ſtatus cō
decentiā: gr̄e ſue dona diſtribuit. Nā ꝓphetis
dedit lumē futura ꝓuidendi. Apl̄is lingua-
rū et ſcie et vſum. Euāgeliſtis auctoritatem
ſcribendi. Et ipis doctorib⁹ ſplendorē ſpūa-
lis doctrine. Ut aūt eſſent receptacula mun-
da. qꝛ vt ſcribit̄ ſapie. i. c. In maliuolā aīam
nō introibit ſapīa nec habitabit in corꝑe ſub
dito peccatis. Copioſa illis munera gr̄e ſue
cōceſſit. Fuerūt quidē ipi nō ſolū in reb⁹ di-
uinis eruditiſſimi: ſed etiā oī ſanctitate ꝑfe-
cti et ceteris obmiſſis: ad ambroſiū mētis o-
culos reuoluamꝰ: q̄ ob merita ſanctitatis et
admirabilē ꝓrogatiuā virtutū. in celis gau-
det cū xp̄o. Et in terris a cunctis fidelibus
colit̄ et venerat̄. Jccirco in p̄nti ſermone lau
des ꝓmere cupientes: ſub titulo de illius ſan
ctitate dicemus: de qua tria myſteria ꝓponi-
mus cōtemplanda.

¶ Primū dꝛ digne aſſimilationis.
¶ Scdm virtuoſe ꝑfectionis.
¶ Terciū lucide manifeſtationis.

¶ Ex ſanctitas beati ambroſij aſſimilat̄ ſan-
ctitati quinqȝ ꝑſonarū digniſſimarū veteris
teſtamenti. ¶ Capitulū. i.

PRimū myſteriū cōtemplandū de ſan-
ctitate btī ambroſij dꝛ digne aſſimilatō
nis. Aſſimilat̄ nāqȝ ſanctitati quinqȝ ꝑſona
rum digniſſimarū veteris teſtamēti.

¶ Primo ſanctitati abel in virginitate.
¶ Scdo ſanctitati abrae in fidei ſinceritate.
¶ Tercio ſanctitati moiſi in pietate.
¶ Quarto ſctitati helie in victus parcitate.
¶ Quinto ſanctitati dauid in hūilitate.

¶ Primo ſanctitas beati ambroſij aſſimilat̄
ſctitate abel ī virginitate. Fuit quidē abel vir
go puriſſim⁹. vt refert Aug⁹. ī li. i. de mirabi
libus ſacre ſcripture. Erat ei ſ̄m ↄputationē
methodij: qn̄ occidit eū caym annoꝝ. xl. Nā
vt ipe ait caym nat⁹ eſt anno trigeſimo ade
cū ſorore ſua calmana: et poſt annos. xxx. ali
os nat⁹ eſt abel cū delbora ſorore ſua. Cente
ſimo vero anno ade interfect⁹ eſt abel. Utrū
aūt ſi longiori tp̄e vixiſſet ↄtraxiſſet matrimo
niū. Aug⁹. in p̄dicto li. videt̄ opinari ꝙ ſic.
vt impleret p̄ceptū dn̄i q̄ dixerat. Creſcite et
multiplicamini. niſi de⁹ ſecū diſpēſaſſet. Sȝ
nobis eſſe ſatis debet: qꝛ cū virginitate inno
centiā ſuā obtulit deo. Sic et beatus ambro
ſius in virginitate ꝑpetua deo ſeruiuit. Nā
vt Hiero. teſtat̄. Ambroſius ipſe de ſe dixit.
Uirginitatē nō ſolū efferimus: ſed cuſtodi-
mus. hinc eſt ꝙ de ipa ſemper magnifice lo-
quebatur. ꝙ nō feciſſet niſi virginitatē dili-
geret. inquit enim Hieronym⁹ ad filiā mau
ritij: de cōmendatione virginitatis. Luxu-
rioſo verbum caſtitatis offenſio eſt: quorum
venter deus: cultū nolunt amare ieiunij. Et
Criſoſtomus ait. Cum audis aliquē de deo
loquentem. Intellige ꝙ cor illius amore dei

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

repletū eſt qui libidinis theſaurū habet in
corde de puellis dicere delectat̄ ⁊ audire. Igi
tur Ambro. et de virginitate ampliſſime di
xit. atq̄ȝ in laudē virginitatis de virginib᷒ li
brū copioſiſſimū ſcripſit. ¶ Scḋo ſanctitas
beati ambroſij aſſimilat̄ ſanctitati abrae: in fi
dei ſinceritate. fuit ipē abraā deo chariſſim᷒
maxime ꝓpter fidē. Vn̄ Gene. xv. c. ḋr. Credi
dit abraam deo et reputatū eſt ei ad iuſticiā.
Credidit vtiq̄ȝ qḋ illi ꝓmiſerat deus. ſ. ꝙ nō
eſſet hiſmael heres eius ſed filius legitimus
qui eſſet egreſſurus ex vtero ſuo: ex quo mul
tiplicandū foret ſemē eius ad ſimilitudinem
ſtellarū celi. Sic et beatus ambroſi᷒ in fide
firmus inuentus eſt atq̄ȝ ſincerus q̄ credidit
oēs articulos fidei. et hereſim arrianoꝝ vali
diſſime expugnauit. Ex quo ipē dicebat de
imperatore petēte ab eo baſilicā. vt no. xxiij.
q. viij. c. cōuenior. prius eſt vt aīam mihi q̄ȝ
fidē auferat. ¶ Tercio ſanctitas beati ambro
ſij aſſimilat̄ ſanctitati moyſi in pietate et cō-
paſſione. Nā vt ſcribit̄ Exo. xxxij. ca. Iratū
deū cōtra populū idolatrantē lachrymis ſu
is et orōne placauit. Erat eñi populo illi pi-
us et manſuet᷒. vt p̄tȝ. xlv. di. c. diſciplina. et
xxiij. q. iiij. c. quid crudele. Sic ⁊ beatus am
broſius lachrymabat̄ ſepius ex pietate. Nā
dum aliq̄s lapſum ſibi cōfitebat̄ ſic amariſſi
me flebat: ꝙ illū flere ſilr̄ cōpellebat. Vn̄ et p̄-
tacto ca. cōuenior. ipē dicebat. Aduerſus ar-
ma milites gothos q̄ȝ lachryme mee arma
mea ſunt. Et. xxiij. q. viij. c. nō pila. ait. Non
pila querūt ferrea: nō arma xp̄i milites coact᷒
repugnare nō noui: ſed dolor: fletus: orōnes:
lachryme fuerunt mihi arma aduerſus mili-
tes. Talia eñi ſunt munimēta ſacerdotis p̄-
ter hmōi lachrymas erāt in eo lachryme de-
uotionis ꝓ eternis deſiderijs. Cū eñi alicu-
ius ſancti ſacerdotis vel ep̄i obitus nuncia
batur. ſic amariſſime flebat vt vix cōſolari va
leret. Cūq̄ȝ interrogaret̄. Cur viros ſanctos
qui ad gloriā ꝓficiſcebant̄ ſic fleret: aiebat:
Ne putetis me flere q̄ȝ receſſerit ſed quia me
p̄ceſſerit: et q̄ȝ difficile inuenit̄ qui tā dign᷒
eius officio habeat̄. ¶ Quarto ſanctitas bea
ti ambroſij: aſſimilat̄ ſanctitati helie in parci
tate et abſtinētia. vt eñi ſcribit̄. iij. Re. xix. ca.
Ieiunauit helias. xl. diebus et. xl. noctibus.
Beatus vero ambroſius tante abſtinētie fu-
it ꝙ quotidie niſi in ſabbato et die dñica ⁊ fe
ſtis p̄cipuis ieiunabat. Vn̄ in hiſtoria eccle-
ſiaſtica ḋr de eo. Aduerſus luxurie furorem
nō ſe manu defenſabat vel telo. Sȝ ieiunijs
et cōtinuatis vigilijs ſub altari poſitus: ꝑ ob
ſecratōnes defenſorē ſibi atq̄ȝ eccleſie deum
parabat. ¶ Quīto ſanctitas beati ambroſij
aſſimilat̄ ſanctitati dauid ī humilitate. Qui
vt ſcribit̄. ij. Re. vi. ca. Vidēs ozam ꝑcuſſum
a dño eo ꝙ tetigerat arcam p̄ſumptuoſe exti-
muit in die illa dicēs. Quō ingredit̄ ad me
arca domini. Et noluit diuertere arcam do-
mini ſi in ciuitatem dauid: ſed diuertit eam in
domū obededō gethei. et habitauit arca dñi
in domo obededom gethei trib᷒ mēſib᷒ et be
nedixit dñs obededō et oēm domū ei᷒. Nun
ciatūq̄ȝ eſt regi dauid: quia benedixiſſet dñs
obededom: et oīa eius ꝓpter arcam dñi dixit.
ibo et reducā arcam dñi cū benedictōe in do
mum meā qḋ ⁊ fecit. Adduxitq̄ȝ arcā cū gau
dio: ipēq̄ȝ ſaltabat corā dño. Cūq̄ȝ pactis oī
bus reprehenderet̄ a michol filia ſaul vxore
ſua ꝙ ſaltaſſet coram dño. Dixit dauid viuit
dñs: q̄ȝ ludā ante dñm: q̄ elegit me potius q̄ȝ
patrē tuū: et q̄ȝ oēm domū eius: ⁊ p̄cepit mihi
vt eſſem dux ſuꝑ populū dñi iſrael: et ludā et
vilior fiam pluſq̄ȝ factus ſum et ero humilis
in oculis meis. Sic beat᷒ ambroſius ex hu
militate timuit acceptare dignitatē epiſcopa
lem. Oſtenditq̄ȝ ſe habere tria q̄ ſunt officio
p̄lationis inimica. Primo crudelitatē. Naȝ
tribunal cōſcendit et contra cōſuetudinē ſuā
tormēta ꝑſonis adhiberi iuſſit. Scḋo vani
tatē phicaȝ. Cū eñi pp̄l's acclamaret peccatū
tuū ſuꝑ nos: turbatus domū redijt et phiam
ꝓfiteri voluit. Tercio oñdit ſe habere inho-
neſtatē. Nā publicas mulieres ad ſe venire fe
cit: vt ſic pp̄l'm a ſua intentōe reuocaret. Sȝ
cū nec ſic ꝓficeret populo acclamāte peccatū
tuū ſuꝑ nos. Fugā media nocte petijt. cūq̄ȝ
ticinū ꝑgere ſe putaret: mane ad portā ciuita
tis mediolanenſis q̄ romana ḋr ſe inuenit: q̄
inuentus cū cuſtodiret̄ a populo: miſſa eſt re-
latio ad clementiſſimū imperatorē Valenti
nianū. Qui cū ſummo gaudio accepit ꝙ iu-
dices a ſe directi ad ſacerdotiū peterent̄. Le
tabat̄ etiā ꝓbus p̄fectus ꝙ verbuȝ ſuū in eo
fuerat adimpletū. Dixerat eñi cū ꝓficiſcenti
mādata daret. Vade: age non vt iudex ſed vt
ep̄s. pendente relatōe iterū abſcondit̄ ſed in-
uentus cū adhuc eſſet cathecumin᷒ baptizat̄
Et tandē in ep̄alem cathedrā ſublimat̄. Au
diuim᷒ iam q̄ȝ humiliter poſt tot ꝯtradictio
nes Ambroſi᷒ curā epiſcopalē ſuſcepit. Si
ita fieret temporib᷒ iſtis vtiq̄ȝ ſordidis et ob
ſcuris: populi abundantius in viā dñi diri-
gerentur. Eccleſie in dies in ornamentis et
reparationibus magis proficerent: ⁊ diuin᷒
cultus deuotius ſanctiuſq̄ȝ celebraret̄. Sed
nunc corrupta eſt omnis iuſticia ⁊ virtus cō
temptibilis facta. omnes que ſua ſunt que-

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

runt:non que ieſu chriſti. Ideo lugebit terra
cum populis.

De quinq; precipuis virtutib; ſancti am-
broſij: ex quib; colligit̄ q̄ntum fuerit in ſan-
ctitate ꝑfectus. Capitulū .ij.

Secundū myſteriū ↄtemplandū de ſan
ctitate beati ambroſij dicit̄ virtuoſe ꝑfe
ctionis. Nā preter ea q̄ dicta ſunt in quinq;
ꝓcipuis virtutibus ꝑfectus fuit.
Primo in liberalitate.
Scdo in rigiditate.
Tercio in magnanimitate.
Quarto in charitate.
Quinto in veritate.

Primo beatus ambroſius fuit ꝑfectus in
liberalitate. quia oīa q̄ habebat pauperum e-
rant: q̄b; liberaliſſime ſubueniebat. Et h̄ vti
q; epiſcopo cōuenit qui pater eſſe debet pau-
perū. Unde Hieronymus. xij. q. ij. c. gloria.
inquit: gloria epiſcopi eſt pauperū opib; pro
uidere: ignominia ſacerdotis ꝓprijs ſtudere
diuitijs. Ideo dicebat ambroſiꝰ. xxiij. q. viij
in ca. ſuperius allegato. conuenior. Omnia
que mea ſunt pauperū ſunt. Et cū ſuo tēpo-
re radicē omnium maloꝝ auariciā magis ac
magis in hominib; increſcere vidiſſet. maxie
in his qui erant in poteſtate cōſtituti. apud
quos precio omnia vēdebantur necnō etiā
in his qui erāt ſacris myſterijs deputati ve-
hemēter ingemuit: et ſe de huiꝰ ſeculi erūna
liberari inſtantiꝰ orauit. Secūdo beatus
ambroſius fuit ꝑfectus in rigiditate. Nā ſi-
cut cato vticenſis. vt refert. Saluſtius in ca
tilinario. Uicia hominū rigide expugnabat
et cōdēnabat. Ita et ambroſius. Nā et theo-
doſiū impatorē de crudelitate occiſoꝝ inno-
centum dure redarguit: ab īgreſſu eccleſie ſu
ſpendit: et publicā penitentiā eidē iniunxit:
prout ponitur in hiſtoria triptita. z. xi. q. iij.
c. cum apud theſſolonicā. et ego idem diffu-
ſius ſcripſi in ſermone de diuino cultu. ī tra
ctatu de timore iudicioꝝ dei. Tercio bea-
tus ambroſius fuit ꝑfectus in magnanimita
te. Nō enī formidabat ꝑicula neq; mortē pro
defenſione fidei ꝛ eccleſiaſtice libertatis. Un̄
dicit̄ in hiſtoria eccleſiaſtica. Ex iuſtina ma-
ter valentiniani imperatoris arriane hereſis
alumna: ↄturbare cepit eccleſie ſtatum cōmi
nari ſacerdotib; depulſiones ꝛ exilia: niſi ari
minenſis cōſilij decreta reuocarēt. Quo bel-
lo eccleſie murū et turrim validiſſimā pulſa-
bat ambroſiū: qui in omnib; imperterritus
manſit. Adhuc vt dicit̄ in ſepiꝰ allegato ca.
cōuenior. Cū imperator valentinianꝰ quan
dam baſilicā vſurpare vellet Ambroſius ſic
reſpondit. Noli grauare te imperator vt pu-
tas te in ea que dei ſunt imperiale ius vllum
habere. Tributū ceſaris eſt: nō negetur. Ec-
cleſia dei eſt: ceſari vtiq; nō donet̄. Et dum ꝓ-
poſitus valentiniani dixiſſet ambroſio. Tu
cōtemnis valentinianū: caput tibi tollo. Re-
ſpondit. deus ꝑmittat tibi vt facias qđ mi-
naris atq; vtinā deus auertat milites ab ec-
cleſia. et in me oīa tela ſua ↄuertant. et ſangui
ne meo ſitim ſuā expleant. In eius vero ꝑfa
tione ſic de eo cantat̄. Tanta ambroſiū virtu
te ſolidaſti cōſtantie tanto munere celitus de
coraſti vt ꝑ euz excluſa torquerent̄ demonia
arrianoꝝ impietas ꝓpulſa tabeſceret. ac ſecu-
lariū principum colla tuo iugo ſubacta red-
derentur humilima. Quarto beatus am-
broſius ꝑfectus fuit in charitate. ꝓ dei quip
pe amore et ꝓximoꝝ ſalute ſepiſſime clero ꝛ
populo predicabat. Id facere debēt ꝓlati. vt
dicit̄ in ca. inter cetera. de officio iudicis or-
dinarij. Hoc exercitio vſus ē xp̄s. Iſtud in-
ſuper docuit apoſtolos exercere. Inquit enī
Lucas de xp̄o. viij. ca. Iter faciebat ꝑ ciuita
tes et caſtella ꝓdicans ꝛ euangelizans regnū
dei. Et poſt reſurrectionē die qua glorioſus
celum cōſcendit. dixit ap̄lis Marci vlti. ca.
Euntes in mundū vniuerſum ꝓdicate euan
gelium omni creature. predicatio enī diuini
verbi lux eſt humanarū mentiū. iuxta illud
ꝓs. Lucerna pedib; meis verbū tuū: et lumē
ſemitis meis. Et iterū. declaratio inquit ſer-
monum tuoꝝ illuminat et intellectū dat par
uulis. Et ne multa loquamur cum ceſſabūt
in eccleſia dei voces predicantiū extinguetur
in populis lux veritatis et bonorū morum.
Rogate o fideles chriſticole rogate dominū
meſſis: vt mittat operarios in vineā ſuā: meſ
ſis quidē multa operarij autē pauci. Neſcio
quid futura pariet dies: veruntn̄ timeo ſatis
et valde pertimeſco: ne ꝓpter ingratitudinē et
obſtinationē chriſtianoꝝ fiet ſilentiū in ter-
ra. Fuerunt ſiquidē diebus meis in italia ex
oībus ordinibus religioſorū et ꝓcipue ex or
dine minorū multi eruditiſſimi ꝓdicatores
quorū ſonus exiuit in oībus finib; eius. Pre
dicauit ille dux verbi ſanctus bernardinus
predicauerūt et alij ſtilū eius imitantes in oī
bus italie ciuitatibus. Et tn̄ nunq; munduſ
fuit ita poſitꝰ in maligno ſicut eſt hodie. O
pijſſime deus: o benigniſſime pater: o creator
celi et terre: et vniuerſe cōditor creature. Ne
reminiſcaris delicta mea vel xp̄ianoꝝ delin-
quentiū: neq; vindictā ſumas de peccatis no
ſtris. Sed cum reuerentia ad vos ꝓlatos di-
gniſſimos clamito: non relinquatis gregem

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

luporū morſibus tradendū. Exaltate quaſi
tubā vocem veſtrā: et annunciate ouibus ve
ſtris ꝑicula ipſarum. Et quod ꝑ vosipſos nō
poteſtis facere vel nō vultis: religioſos qui-
bus a ſummis pontificibꝫ ꝑdicandi licētia eſt
cōceſſa: cū benedictōe dei et veſtra explere ſi-
natis: huc uſq; deuenimus: qꝛ nō poſſum nō
cōqueri de animarū iactura quā imminere vi
deo ex defectu predicationū. Sanctus am-
broſius igitur merito extollendus eſt: ꝗ popu-
lum ſibi creditū pauit cibo ſpūalis doctrine
in qua ſpūs ſanctus indubitāter aderat eiꝰ
lingue. Quod patet tū ex cōuerſione beati augu-
ſtini et aliorū: tum inſuper ex viſione cuiuſdā
heretici. Ille nāq; acerrimus diſputator et
durus incōuertibilis ad fidē: cū audiret am-
broſium predicantē vidit ad aures eius an-
gelum loquentē verba ꝗ populo predicabat
Quo viſo fidem quam perſequebatur cepit de
fendere. ¶ Quinto beatus ambroſius perfe
ctus fuit in veritate. hanc vtiq; dilexit: hanc
ꝑdicauit: et cum hac libros: ſermones: ⁊ ome
lias ſcripſit. Quare et Auguſtinꝰ eius dicta
in maxima veneratōe ſemꝑ habuit. Vnde in li
bro de nuptijs et cōcupiſcentia inquit. Pelagi
us hereſiarcha ſic laudat ambroſiū: vt dicat.
Beatus ambroſiꝰ eps in cuius ꝑcipue libris
romana lucet fides: quaſi ſcriptorū inter lati
nos flos quidā emicuit. Et ſubdit Augꝰ. cu
ius fidem et puriſſimū in ſcripturis ſenſum:
nec inimicus quidē auſus eſt reprehendere.
Et Augꝰ. in epla ad Januariū. et ponitur. xij.
di. ca. illa ait. Ex cū mater eius imitata eum
fuiſſet mediolanū: inueniſſetq; eccleſiā ſabba
to nō ieiunantē: ex quo cepit fluctuare ⁊ ad-
mirari. Auguſtinꝰ vt ſatiſfaceret matri: cōſu
luit ambroſiū. Qui rndit. Cū romā venio ie
iuno ſabbato: cū vero ſum mediolani ſabba
to nō ieiuno. Sic et tu ad quā forte eccleſiā
veneris: eius morē ſerua. ſi cuiq; nō vis ſcan
dalum eſſe: nec quēq; tibi. Et ſubdit Augꝰ.
Ego de hac ſententia etiā atq; etiā cogitans
ita ſemper habui tanq̄ eā celeſti oraculo ac-
ceperim.

¶ Ex quinq; modis manifeſtata eſt luciditiſſi
me ſanctitas btī ambroſij. Capitulū. iij.

Terciū myſteriū cōtemplandū de ſancti
tate beati ambroſij dꝛ lucide manifeſta-
tionis. In quinq; enī lucide manifeſtata eſt.
¶ Primo in dormitione.
¶ Secundo in electione.
¶ Tercio in expulſione.
¶ Quarto in punitione.
¶ Quinto in cōſummatione.
¶ Primo manifeſtata fuit ſanctitas ambro-
ſij in dormitione. Ipſe enī filiꝰ ambroſij ꝑfe
cti rome cū in cunabilis in atrio ꝑtorij eſſet
poſitus ⁊ dormiret: examen apū ſubito adue
niens faciē eius ⁊ os ita impleuit vt q̄ſi in al
ueolū ſuū intrarent pariter et exirēt: ꝗ poſtea
euolātes in tantā aeris altitudinē ſubleuate
ſunt: vt vix humanis oculis viderentur. Quo
pacto territus pater ait. Si vixerit infantu-
lus iſte aliq̇d magni erit: nec impoſſibile ꝗs
hoc exiſtimare debet de ambroſio ꝗ ſanctus
futurꝰ erat: cū et de platone aliq̇d ſimile Va
lerius referat primo li. c. iiij. Dormiētis ꝗppe
paruuli platonis in cuius libellis apes mel
inſeruere. Quare audita ꝓdigiorū interpre-
tes ſingularē eloquij ſuauitatē ori eius ema-
naturam dixerūt. ¶ Scdo fuit manifeſtata
ſanctitas ambroſij in electione. Fuit enī ele-
ctus in epm ex miraculo dei Nam dū fuiſſet
rome litteris eruditꝰ: cū cauſas ꝑtorij ſplen-
dide ꝑoraret a valentiniano impatore ad re-
gendā liguriā emiliāq; ꝓuinciā directus eſt
Cūq; mediolanū veniſſet: et ibidē epus tunc
deceſſet: cōuenit populus vt ſibi de epo ꝓui-
deret. Igitur cū inter arrianos et catholicos
de eligendo epo ſeditio nō modica oriretur: il-
luc ambroſius cauſa ſedande ſeditionis ꝑre
xit. Et ſtatim vox infantis inſonuit dicens:
ambroſiū epm. Cui voci oēs vnanimiter cō
ſenſerūt ambroſiū epm acclamātes. ¶ Ter-
cio manifeſtata fuit ſanctitas ambroſij in ex
pulſione. Nā a multis eiecit demones qui il
los vexabāt. Accidit aūt ꝙ multi demones
ꝑ ora illorū quos obſidebāt clamarēt et dice-
rent ab ambroſio ſe torqueri. Juſtina aūt et
multi arrianorū dicebant pecunia ambroſiū
hoīes cōparare: ꝗ ſe ab immūdis ſpiritibus
vexari mentirentur: et ab ambroſio dicerent ſe
torqueri. Tūc ſubito vnꝰ ex illis arrianis ꝗ
aſtabat arreptus a demonio in medio ꝓſili-
uit atq; clamare cepit. Vtinā ſic torqueantur
vt torqueor ꝗ nō credūt ambroſio. At illi cō-
fuſi in piſcinā demerſum hoīem necauerunt
¶ Quarto manifeſtata fuit ſanctitas beati
ambroſij in punitione. Nā deꝰ multos acri-
ter puniuit ꝗ illū vel in vita ſua vel poſt mor
tē ꝑſequi ꝑſumpſerūt. Dū ad quandā ciui-
tatē ꝓ quoda epo ordinādo iuiſſet: et eiꝰ ele-
ctioni iuſtina impatrix et alij heretici ꝯtradi
cerēt. Vna de arrianorū virginibꝫ impuden
tior ceteris beatū ambroſiū ꝑ veſtimentū ap-
prehendit: volēs ipm ad ptē mulierū trahere
vt ab eis ceſus de eccleſia cū iniuria expelle-
retur. Cui ambroſius ait. Et ſi ego indignꝰ
tanto ſacerdotio ſum: tn̄ nō cōuenit te in qua
lemcūq; ſacerdotē manus inijcere vn̄ timere

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

debuiſti iudiciũ dei: ne aliq̃d mali tibi cõtin-
gat: qđ factũ exitus cõfirmauit. Nam die al-
tera mortuã ad ſepulcrũ deduxerũt. Cũ mul
ti inſtarẽt cũ iuſtina imperatrice vt ambroſi
um in exiliũ mitterẽt: vnus eoꝝ ceteriſ infeli
cior in tm̃ furorẽ excitatus eſt: vt iuxta eccleſi
am domũ ſibi locaret: ac in eadẽ quadrigam
paratã haberet: quo ꝓcurãte iuſtina faciliuſ
raptũ ad exiliũ deportaret. Sed dei iudicio
ipo die q̃ ſe eũ rapere arbitrabat̃ in eadẽ qua
driga de eadẽ domo exilio damnat⁹ eſt. Qui
dam pſbyter dñ in ꝯuiuio cum multis eſſet
et ſancto ambroſio detrahere cepiſſet eũ ꝯti
nuo plaga ꝑtulit: et de ꝯuiuio ad lectũ addu
cum adduct⁹ finiuit vitã. In vrbe cartagi-
nenſi cũ tres epi inſimul cõuiuarent: et vnus
eoꝝ beato ambroſio detraxiſſet: relatũ eſt illi
q̃d illi pſbytero q̃ ſibi detraxerat accidiſſet.
Q̃ cũ illi vilipẽderet: ſubito letale vulnus
accepit: et ad extremum cõtinuo diẽ clauſit.
¶ Quinto manifeſtata fuit ſctitas beati am-
broſij in ꝯſummatõe. Nã obit⁹ ſui diẽ ante
pſciuit: reuelauitq̃ fratrib⁹ cũ gaudio: quali
ter vſq̃ ad reſurrectõꝫ dñicam eſſet cũ eis mã
ſurus. Ante vero paucos dies q̃ȝ lectulo de-
tineret̃: cũ. xliij. pſalmũ cũ notario dictaret:
ſubito vidẽte notario in modũ ſcuti: breuis
ignis caput ei⁹ cooꝑuit: et facies ei⁹ tãq̃ȝ nix
effecta eſt: et poſtmodũ ad ſuã ſpeciẽ reuerſa.
Ipo ergo die ſcribẽdi et dictandi finẽ fecit.
nec ipm pſalmũ explere potuit. Cũ vero in-
firmitate grauari cepiſſet. Comes italie qui
tũc mediolani erat nobiles ꝯuocauit dicẽs.
Q̃ tanto viro recedente ꝑiculũ eſſet: ne italie
interit⁹ immineret. Rogauitq̃ȝ vt ad viꝝ dei
accederẽt depcantes vt adhuc ſpaciũ viuẽdi
ſibi a dño impetraret: qđ ille vbi audiuit rñ-
dit. Nõ ita inter vos vixi vt me viuere pude
at: nec mori timeo: cũ bonũ dñm habeamus.
Eo tpe q̃ttuor eius diaconi inuicẽ ꝯuenerũt
tractãtes in ſe q̃s poſt ei⁹ obitũ bonus eſſet.
Cũ ergo a loco in q̃ vir dei iacebat longe eſ-
ſent: vt ſimplicianũ ita plane noiaſſent vt vix
inuicẽ ſe audirẽt. Ille ab eis lõge poſit⁹ cõti-
nuo exclamauit ſenex ſed bon⁹: qđ illi audiẽ-
tes territi fugerũt: ⁊ nõ niſi illũ poſt ei⁹ obitũ
elegerũt. Honorat⁹ vero eps vercellenſis q̃
bti ambroſij exitũ expectabat: cũ ſe ſopori de
diſſet: vocẽ tercio ſe clamantẽ audiuit. Sur-
ge q᷑ mõ eſt receſſurus. Qui ꝯſurgẽs medio
lanũ cõcitus venit: et ei dñici corꝑis ſacramẽ
tũ dedit. Moxq̃ȝ ille manus in modũ crucis
expandit: et vltimũ ſpm̃ inter verba orõnis
efflauit. Floruit aũt circa annos dñi. ccc. xc.
Cũ aũt in nocte paſce corpus ei⁹ ad eccleſiã
fuiſſet delatũ: plurimi infantes baptizati cũ
viderũt: ita vt aliqui eũ ſedentẽ in cathedra
vel tribunali dicerẽt. Alij aſcendentẽ in celũ
parẽtib⁹ ſuis digito demonſtrarẽt. Nonulli
vero ſtellã ſuꝑ corpus ei⁹ ſe vidiſſe narrarẽt.
Aĩa igit̃ illius ad ethera cõuolauit: ibiq̃ȝ in-
ter angeloꝝ agmĩa fruit̃ eterna pace: ad quã
nos ꝑducat ieſus filius dei: q̃ ſit benedictus
in ſecula ſeculoꝝ. Amen.

¶ Sermo ſexageſimusſecundus de ſctõ An
tonio abbate: q̃ diaboli tentamẽta cũ dei ad-
iutorio viriliter ſuperauit.

Beatus vir qui ſuf
fert tentationẽ: q̃m cũ ꝓbatus fue-
rit accipiet coronã vite: quã repro
miſit deus diligẽtib⁹ ſe. Scribunt̃ hec verba
originaliter Jacobi. i. c. In toto terrarũ orbe
clarus habet̃ antonius: q̃ ſuffragia ei⁹ poſcẽ
tibus: liberaliſſime cõdeſcẽdere ꝯſueuit. Eſt
q̃ppe magni meriti apud deũ: idõ ſe inuocãtes
a ꝑiculis grauiſſimis pſepe liberat. Hoti ex
hoc fideles diẽ feſtiuitatis eius vbiq̃ȝ ſolẽni
ter agũt. Aliq̃ cõuiuia pauperib⁹ pparantes
Nõnulli diuina ꝑ miniſtros eccleſie celebra
ri faciẽtes. Quidã vero pia vota exſoluẽtes
ieiunioꝝ et viſitationũ temploꝝ dei: q̃ voca
bulo ſancti antonij ſunt ꝯſecrata. Jccirco in
pñti ſermone de ipo pr̃e beatiſſimo dicturi e-
rimus. Cuius laudes potiſſimũ extollunt̃:
q᷑ demones cõfudit atq̃ȝ deiecit. paſſus enĩ
eoꝝ importunas inſidias nõ ſuccubuit: im-
mõ ſupbiã illoꝝ cõtriuit atq̃ȝ deuicit. Ideo
cõuenientiſſime de illo dicunt̃ v̾ba in thema
te poſita. In q̃bus de tentatõne illi⁹ tria my
ſteria ꝓponimus cõtemplanda.
¶ Primũ dr̃ verificationis.
¶ Scđm modificationis.
¶ Terciũ coronationis.
¶ Q̃ diabolus tentauit antoniũ q̃ ſemꝑ ten
tat ad malũ: et de q̃buſdã dubijs tentatõis.

¶ Capitulũ. i.

Primũ myſteriũ ꝯtẽplandũ de tentatõe
beati antonij dr̃ verificatõis. vere q̃ppe
a diabolis tẽtat⁹ fuit q̃rentib⁹ eũ a via recta
deuiare. Sꝫ ꝓ ampliore hui⁹ ꝑtis intelligẽ-
tia q̃ttuor dubia erũt abſoluẽda.
¶ Primũ vtrũ ꝓpriũ diaboli ſit tentare.
¶ Scđm vtruꝫ deus ꝑmittere debeat hoĩes a
diabolo tentari.
¶ Terciũ vtrũ diabolus ſemel ſuperatus aude
at amplius tentare.
¶ Quartum vtrũ tentationis impulſio ſit de-
ſideranda.
¶ Ad primũ dubiũ reſpondent aliq̃ q᷑ nõ ſit

472

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf